

FƏNN SİLLABUSU

İxtisaslaşma: 060111-Tarixin fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri

İşçi proqramı: LDU-nun Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2022-ci il qərarı ilə təsdiq edilmişdir (protokol №1)

Kodu: MIF-B01

Tədris ili: II (2025-2026) III semestr.

Tədris yükü: Cəmi 120 saat. Auditoriya yükü 30 saat. (15 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit sayı: 4 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos.Cəfərov Mayis Vəliməmməd oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Ə.Məmmədov. 22

E-mail ünvanı: mayis1988@mail.com

III Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1.Məmmədova M.Tarixin tədrisinin aktual problemləri. Bakı, 2015.

2.Mübariz Əmirov. Tam orta məktəbdə tarixin fəal interaktiv təlimi metodikası (Ali məktəbin tarix fakultəsi tələbələri üçün dərs vəsaiti. Bakı, 2011.

3.Tarixin tədrisində müasir üsullar. (Sənədlər, tövsiyələr, nümunələr) Bakı, 2000.

4.Vəgin A. Orta məktəblərdə tarixin tədrisi metodikası. Bakı, 1973.

Əlavə ədəbiyyat

5.Melikov R. Nəcəfəli T.Tarixin interaktiv təlimi. Müəllimlər üçün vəsait. Bakı, 2002

6.Paşayev N. Tarixin tədrisi metodikası. Bakı, 2000.

7.Veysova Z. Məktəb müəllimləri üçün fəal təlim metodlarına giriş kursu,təlimçilər üçün metodik vəsait. Bakı,2000

8.Xəlilov R. Tarixin təliminin metodikası. Bakı,2001.

9.Veysova Z. Fəal interaktiv təlim: müəllimlər üçün vəsait. Bakı, 2007.

10.Zahidov C. Qasımov A. Sinifdən xaric tədbirlər vasidəsi ilə şagirdlərin tarixi şəxsiyyətlər nümunəsində tərbiyyə olunması. Bakı, 1999.

11.Sadəqov H. Zahidov Ə. S. Tarix dərslərində biliyin formalaşdırılması. Gəncə, 2005.

IV Prerekvizitlər: Tarixin tədrisinin təşkili fənninin tədrisindən Məktəbdə Azərbaycan tarixinin tədrisi metodikası fənninin öyrənmək vacibdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn tarix fənnlərinin təlimində istifadə olunan müasir texnologiyaların tətbiqi üsullarının məqsədini, mahiyyətini, məzmununu və strukturunu öyrənməklə yanaşı təlim zamanı yaranan problemlərin mahiyyəti öyrənilir və təhlil edilir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

- 9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.

- 6 bal-telebe cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- telebe keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal- telebenin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-telebenin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- telebenin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- telebenin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- telebenin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Telebenin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə telebenin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

No	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbə xş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.

X Teqvim-mövzu planı: 15 saat müəhazirə, 15 saat seminar

No	Keçirilən müəhazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh	Sem
1.	Mövzu: Tarixin tədrisi metodikasının müasir problemlərinə nəzəri baxış Plan: 1.Tarixin tədrisi işinin ölkədə təşkili və mövcud vəziyyət, 2.Metodikanın predmeti və vəzifələri 3.Tədris metodikasının təhsil vəzifələri 4.Tarixin tədrisində öyrədici funksiya. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
2.	Mövzu: Tarixin dərk olunmasının əsas amilləri Plan: 1. Şagirdlərin tarix elminin əsaslarına yiyələnməsi 2. Tarixi bilik mənbələri 3. Tədris metodikasının prinsipləri Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
3.	Mövzu: Şifahi şərh metodu və onun funksiyaları Plan: 1.Nəqləmə və tarixi hadisələrin təsviri 2.Kontekst və quruluş anlayışı 3.Dinləmənin pədaqoji təşkili. 4.Müsahibə aparmagın üsulları Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh.]	2	2
4.	Mövzu: Tarixin əyani təlim metodları. Plan: 1.Tarix dərslərində şəkillə iş metodikası 2.İllustrasiya və onunla iş metodikası 3.Tarixi hadisələrin zamanca və məkanca lokallaşdırılması Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh.]	2	2
5.	Mövzu: Şagirdlərlə sinifdən xaric fəaliyyətlərin təşkili Plan: 1.Bədii ədəbiyyatdan istifadə 2.Tarixi sənəd və mənbələrlə iş 3.Tarixi anlayışlar üzrə işin təşkili Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	2

6.	Mövzu: Tarixin tədrisində metodlar problemi Plan: 1.Tədrisin təşkili metodları 2.Tarix dərsinin təşkili metodu Ədəbiyyat və mənbə [1,2,3,5,6. Səh.]	2	2
7.	Mövzu: Fənn kurikulumu və tədrisin təşkili Plan: 1.Yeni fənn kurikulumu və əhmiyyəti 2.Texnologiya və multimediyadan istifadə ədəbiyyat və mənbə : [1,2,5,7. Səh.]	2	2
8.	Mövzu: Tarixin tədrisi prosesində fəal təlimə aid biliklərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi Plan: 1.Tarixin tədrisi prosesində xronoloji biliklərin yoxlanılması. 2.Tarixin tədrisi prosesində kartoprafik biliklərin yoxlanılması. 3.Tarixin tədrisi prosesində formalaşdırılmış və subyektivləşdirilmiş biliklərin yoxlanılması üçün test tapşırıqları. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	1	1

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri fənninin tədrisi prosesində fənninin predmet və vəzifələri, və fənninin nəzəri problemləri, tarixin metodoloji problemləri, tarixdə sivilizasiyalar nəzəriyyəsi və global mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqələri, tarixin tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyasında mənbəşünaşlıq problemi öyrənməlidir. Tarixin tədrisi metodikasının tarixi və metodologiyası fənninin əsas məqsədi fənnin yeni elmi nəəliyyətləri təhlil olunmalı və problemin mövzularının təqdimatı hazırlanmalıdır.

XII Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri fənninin predmet və vəzifələri, sosial funksiyalarını öyrənir;
- Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri fənninin nəzəri problemlərini tədqiq edir;
- Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemlərinin rolunu dəyərləndirir;
- Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri tarixdə sivilizasiyalar nəzəriyyəsi və global mədəniyyətlərarası qarşılıqlı əlaqələrini təhlil edir;
- Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri fənnin metodikasının tarixi və metodologiyasında mənbəşünaşlıq problemlərini əsaslandırır.

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

- 1.Tarixin tədrisi metodikasının müasir problemlərinə nəzəri baxış
- 2.Tarixin tədrisi işinin ölkədə təşkili və mövcud vəziyyət.
- 3.Metodikanın predmeti və vəzifələri
- 4.Tədris metodikasının təhsil vəzifələri
- 5.Tarixin tədrisində öyrədici funksiya.
- 6.Tarixin dərk olunmasının əsas amilləri
- 7.. Şagirdlərin tarix elminin əsaslarına yiyələnməsi
8. Tarixi bilik mənbələri
9. Tədris metodikasının prinsipləri
- 10.Şifahi şərh metodu və onun funksiyaları

II Kollektiv sualları:

- 1.Nəqlətme və tarixi hadisələrin təsviri
- 2.Kontekst və quruluş anlayışı
- 3.Dinləmənin pədaqoji təşkili,
- 4.Müsahibə aparməğin üsulları
- 5.Tarixin əyani təlim metodları.
- 6.Tarix dərslərində şəkillə iş metodikası
- 7.Tədris prosesində ilustrasiya və onunla iş metodikası
- 8.Tarixi hadisələrin zamanca və məkanca lokallaşdırılması
- 9.Şagirdlərlə sinifdən xaric fəalliyətlərin təşkili
- 10.Bədil ədəbiyyatdan, tarixi sənəd və mənbələrlə iş üsulları

XV İmtahan sualları:

1. Tarixin tədrisi işinin ölkədə təşkili və mövcud vəziyyət

2. Metodikanın predmeti və vəzifələri
3. Müasir tədris metodikasının təhsil vəzifələri
4. Müasir tarixin tədrisində öyrədici funksiya
5. Müasir tarixin tədrisi prosesi və onun vasitələri fənninin elmi-tədqiqat metodları
6. Müasir tarixin tədrisi prosesi və onun komponentləri, məqsədləri
7. Müasir fəal təlimin mahiyyəti və mexanizmləri, prinsipləri
8. Müasir təlim metodları və yeni pedaqoji texnologiyaların tətbiqi
9. Müasir nəqliyyat və tarixi hadisələrin təsviri
10. Kontekst və quruluş anlayışı
11. Dinləmənin pedaqoji təşkili
12. Müsahibə aparmağın üsulları
13. Müasir tarix təlimində multimediyə texnologiyalarından istifadə
14. Müasir tarix təlimində kompyuter texnologiyasından istifadə
15. Müasir problemlə təlimin texnologiyası
16. Müasir tarix təlimində oyun texnologiyalarından istifadə
17. Müasir tarix dərslərində şəkillə iş metodikası
18. İllustrasiya və onunla iş metodikası
19. Tarixi hadisələrin zamanca və məkanca lokallaşdırılması
20. Bədii ədəbiyyatdan istifadə
21. Tarixi sənəd və mənbələrlə iş
22. Tarixi anlayışlar üzrə işin təşkili
23. Tam orta təhsil səviyyəsində tarixin məsafədən təlimi
24. Əyaniliyin növləri
25. Anlayışın çıxarılması. Sinektika
26. Fəal təlimdə dərslərin müddətinin planlaşdırılması
27. Dərslərin məqsəd və tədqiqatına uyğun iş üsulları
28. Tədrisin təşkili metodları
29. Tarix dərslərinin təşkili metodu
30. Dərslərin mərhələləri və tarixin dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri
31. Əyani vasitəni hazırlayan qrup
32. Fəal təlimin prinsipləri, fəal dərslərin mərhələləri
33. İnteraktiv təlim üsullarının tətbiqi prosesində öyrədici mühitin təşkili və onun növləri
34. Tarixin məktəblilər tərəfindən dərk olunmasında yaş xüsusiyyətləri
35. Müəllimlik peşəsinin insan fəaliyyətinin çox mürəkkəb peşəsi kimi
36. Müəllimin pedaqoji qabiliyyəti və ideal pedaqoji keyfiyyətləri
37. Həqiqi təlim üçün metod və texnologiyalar
38. Şagirdlərin tarix elminin əsaslarına yiyələnməsi
39. Tarixi bilik mənbələri
40. Tədris metodikasının prinsipləri

Tarix fənninin tədrisi metodikası və metodologiyasının müasir problemləri fənninin sillabusu 060111 Tarixin fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası (proqramı) ixtisaslaşması üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdürü : dos. K.F. Mahmudov

Fənn müəllimi : dos. M.V. Cəfərov